

การพัฒนาชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย*
THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL PACKAGE
ON SOCIAL AND EMOTIONAL INTELLIGENCE OF EARLY CHILDHOOD

เยาวนุช ทานาม

Yaowanuch Thanam

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

จิราภรณ์ พจนารีย์วงศ์

Jiraporn Potjana-areewong

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

Rajanagarindra Rajabhat University, Thailand

E-mail: Jirapon_kru@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 2) ส่งเสริมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) แบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest - posttest design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิงอายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนบ้านปลายคลอง ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยและแบบประเมินพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) มีชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ประกอบด้วยแผนการกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยและนิทานส่งเสริมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์จำนวน 8 ชุด ตรวจสอบคุณภาพชุดการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องมีความเหมาะสม 2) คะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมเท่ากับ 19.28 คะแนน และ 26.64 คะแนน ตามลำดับ 3) เมื่อการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม พบว่า

---

* Received 3 June 2021; Revised 22 July 2021; Accepted 29 October 2021

หลังการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ให้กับเด็กปฐมวัยมีผลต่างคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.36 คะแนน และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าเด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางสังคมและอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

คำสำคัญ: ชุดการสอน ความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ และเด็กปฐมวัย

Abstract

The objectives of this article were to: 1) develop an instructional package on social and emotional intelligence of early childhood, 2) promote social and emotional intelligence of early childhood, 3) compare social and emotional behaviors of early childhood before and after the experiment by employing experimental research, one group pretest - posttest design. The samples used in the study were 15 boys and girls of kindergarten 2 students aged 5 - 6 years old, studying during the second semester of 2015 academic year, Banplailong School, by Purposive Sampling. The research instruments were an instructional package on social and emotional intelligence of early childhood, and the Behavioral Assessment Checklist for Social and Emotional Intelligence of Early Childhood Children. The research results were: 1) there were eight sets of instructional packages on social and emotional intelligence of early childhood consisting of Activity Plans to develop social and emotional intelligence of early childhood as well as tales promoting social and emotional intelligence. The quality of the instructional packages had already been checked by experts and the conformity assessment was appropriate. 2) In terms of the behavioral scores on social and emotional intelligence of early childhood, the mean scores before and after the activities were 19.28 and 26.64 respectively. 3) When comparing the behavioral scores on social and emotional intelligence of early childhood before and after the activity, it was found that the average mean score after the activity using the instructional package on social and emotional intelligence of early childhood was 7.36, significantly higher at .01. It revealed that the early childhood has higher social and emotional intelligence than before the experiment of activity.

Keywords: Instructional package, social and emotional intelligence, early childhood.

บทนำ

ความฉลาดทางสังคมและอารมณ์เป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบตั้งแต่ในวัยเด็กเช่นเดียวกับทักษะอื่น ๆ เพื่อให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่ง อิริคสัน (Erikson, E. H, 1968) ผู้นำทฤษฎีจิตสังคม กล่าวว่า ประสบการณ์ในวัยเด็กที่ได้รับการตอบสนองให้เด็กมีความสุข มองโลกในแง่ดี ก็จะมีเชื่อมั่นในตนเองและเข้าใจผู้อื่น แต่หากประสบการณ์รอบตัวทำให้เด็กขาดความสุข เด็กจะมองโลกในแง่ร้ายและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ประสบการณ์รอบตัวตอบสนองความพึงพอใจในช่วงอายุนั้น ๆ เด็กก็จะพัฒนาบุคลิกภาพดี และแบนดูรา (Bandura, A , 1986) อธิบายว่า รูปแบบความสัมพันธ์ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมมีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือ พฤติกรรม (Behavior) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม (Environmental influences) ทั้งหมดนี้ทำงานได้ต่อกันและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) นั่นคือปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ความคาดหวัง และความรู้สึกของตนเอง จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม เด็กที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับได้ผู้อื่นได้นั้น จะต้องได้รับอิสระอย่างเพียงพอในการเรียนรู้และกระทำสิ่งต่าง ๆ ในแนวทางหรือความคิดของตนเอง ผู้ใหญ่ต้องยอมรับในความคิดความสามารถของเด็ก ซึ่ง ภัณฑุพัชร พงษ์ช้างอยู่ กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเนื่องจากเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นคนที่สามารถรับรู้เข้าใจ และจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ดี สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น พัฒนาตนเองได้ดี คือ มีน้ำใจ รู้ว่าอะไรถูกผิด และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้มีความสุข อบอุ่นใจ ใช้ชีวิตได้อย่างสนุกสนานร่าเริง รวมถึงเป็นคนเก่งที่พร้อมจะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งปัจจัยที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กนั้น ประกอบด้วย การได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมด้วยความรัก การได้รับโอกาสแห่งการเรียนรู้ตามช่วงวัย ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนและมีประโยชน์ การได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และได้รับสื่อการเรียนที่เหมาะสม (ภัณฑุพัชร พงษ์ช้างอยู่, 2560)

จากผลการสำรวจของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในเด็กวัยเรียนในปี 2557 เฉพาะในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3,696 คน พบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์ปกติ ร้อยละ 79.9 แต่ยังมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าปกติอีกร้อยละ 20.16 (ศิริวรรณ พิริยคุณธร, และคณะ, 2559) ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรเร่งพัฒนาเพราะเด็กวัยนี้จะมีพื้นฐานการเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ซึ่งสอดคล้องกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักการในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ไว้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาส

พัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพโดยมีหลักการในข้อสามกำหนดว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนที่เพียงพอ และในข้อสี่กำหนดไว้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการให้เด็กมีทักษะทางสังคมที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ครูปฐมวัยมีทักษะการสร้างชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยคาดหวังว่าการพัฒนาชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา นำไปพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมและอารมณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและการจัดการศึกษาปฐมวัยต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย” เป็นระเบียบวิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนชายและเด็กนักเรียนหญิงอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนบ้านปลายคลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 34 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ตัวอย่างเด็กนักเรียนชายและเด็กนักเรียนหญิงอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนบ้านปลายคลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นเอง ประกอบด้วยเครื่องมือทดลองและเครื่องมือวัด ดังนี้

1. ชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ที่สอดคล้องเนื้อหา ด้านสังคมและอารมณ์ที่ตีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ ในแต่ละชุดประกอบด้วย 1) แผนการ กิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 2) นิทานส่งเสริมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ มีทั้งสิ้น 8 ชุด ดังนี้

- ชุดที่ 1 เป็นเพื่อนกันนะ : ลูกหมอยากมีเพื่อน
- ชุดที่ 2 ไปโรงเรียนกันเถอะ : ลูกหมูไปโรงเรียน
- ชุดที่ 3 เริ่มต้นวันทำงาน : ลูกหมูไปทำงาน
- ชุดที่ 4 ทหารวันหยุด : ลูกหมูไปเที่ยว
- ชุดที่ 5 เฟลิดเฟลินใจ : ลูกหมูเล่นซุกซน
- ชุดที่ 6 ยานพาหนะ : ลูกหมูหลงทาง
- ชุดที่ 7 บ้านแสนรัก: ลูกหมูกิน นอน เล่น
- ชุดที่ 8 ดาวพิเศษ : ลูกหมูขี่โมโ

ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางสังคมและอารมณ์เด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่นนิทานจำนวน 8 แผน ผ่านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและประเมินความ สอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาปฐมวัยจำนวน 3 ท่าน ด้านจิตวิทยาจำนวน 1 ท่าน และด้านการวัดผล ประเมินผลจำนวน 1 ท่าน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC; Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมไปทดลอง ใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ของโรงเรียนบ้านปลายคลอง ตำบลเสม็ดเหนือ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน และได้มีการนำ แผนการจัดกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปจัดทำแบบฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในการทดลองต่อไป

2. เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของ เด็กปฐมวัยเป็นแบบประเมินการแสดงออกของพฤติกรรมความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างมีความสุข ประกอบด้วยพฤติกรรมทางสังคมและอารมณ์ ดังนี้

- รู้จักกล่าวทักทายเพื่อนหรือผู้อื่นก่อน
- รู้จักหน้าที่ของตนเอง
- ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อตกลงต่าง ๆ ของห้องเรียน
- เล่นและทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนได้
- รู้จักการกล่าวขอบคุณขณะมีผู้ให้สิ่งของ

- รู้จักการกล่าวคำขอโทษเมื่อตนเองกระทำผิดและการให้อภัยผู้อื่น
- มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นโดยไม่เอาสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
- รู้จักพลบโยนผู้อื่น
- บอกความต้องการของตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

3. แบบประเมินพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 3 ระดับได้แก่ คะแนน 2 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสมเป็นประจำสม่ำเสมอ คะแนน 1 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมไม่สม่ำเสมอ และคะแนน 0 หมายถึง เด็กไม่แสดงพฤติกรรมเลย โดยผ่านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC; Index of Item Objective Congruence) ซึ่งต้องมีค่า IOC มากกว่า 0.5 (บุญเชิด ภิญโญ อนันตพงษ์, 2545) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.92 และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ KR - 20 มีค่าความเชื่อมั่น 0.76

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (The One Group Pretest - Posttest Design) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี ใช้เวลาวันละ 30 นาที ระหว่างเวลา 10.00 - 10.30 น. และเก็บข้อมูลโดยผู้ช่วยนักวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 2) การวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (IOC: Index of Item - Operational Definition Congruence) 3) เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ Independent การวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (IOC : Index of Item - Operational Definition Congruence)

ผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน วันละ 30 นาที พบว่า

1. มีชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ประกอบด้วย แผนการกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยและนิทานส่งเสริมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์จำนวน 8 ชุด หลังการจัดกิจกรรมแต่ละชุดพบว่า ทุกชุดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น โดย 3 ชุดกิจกรรมแรกที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุดคือ ชุดที่ 5 เพลิดเพลินใจ : ลูกหมูเล่นซุกซน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.93 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46) รองลงมาคือ ชุดที่ 1 เป็นเพื่อนกันนะ : ลูกหมูอยากมีเพื่อน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.87 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74) และชุดที่ 3 เริ่มต้นวันทำงาน : ลูกหมูไปทำงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.80 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56) ตามลำดับ

2. คะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรม เท่ากับ 19.28 และ 26.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรม เท่ากับ 2.23 และ 2.00 โดยระดับคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและระดับมากที่สุด ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม (N = 15, k = 15)

พฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	ก่อน		หลัง		$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t	P
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD				
ความฉลาดทางสังคมและอารมณ์	19.28	2.23	26.64	2.00	7.36	0.33	86.29**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม พบว่า หลังการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ให้กับเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ 7.36 คะแนน และ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางสังคมและอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และ นิทานส่งเสริมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ มีจำนวน 8 เรื่อง คือ 1) เรื่องเป็นเพื่อนกันนะ ลูกหมูอยากมีเพื่อน 2) เรื่อง ไปโรงเรียนกันเถอะ ลูกหมูไปโรงเรียน 3) เริ่มต้นวันทำงาน ลูกหมูไปทำงาน 4) ธรรมชาติวันหยุด ลูกหมูไปเที่ยว 5) เพลิดเพลินใจ ลูกหมูเล่นซุกซน 6) ยานพาหนะ ลูกหมูหลงทาง 7) บ้านแสนรัก ลูกหมูกิน นอน เล่น และ 8) ตาวิเศษ ลูกหมูขี่โมโห ซึ่งนิทานแต่ละเรื่องในชุดการสอนนี้ เป็นนิทานที่ส่งเสริมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเมื่อเด็กฟังนิทานแล้วจะเกิดความคิดและจินตนาการร่วมกับตัวละครไปในทิศทางที่ดีขึ้น เช่น เมื่อครูเล่านิทานเรื่อง “เป็นเพื่อนกันนะ” เด็กจะเกิดพฤติกรรมเชิงบวกคืออยากมีเพื่อน อยากเล่นกับเพื่อน เห็นอกเห็นใจเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ อุบลรัตน์ เฟ็งสถิต ที่กล่าวว่าการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กทำได้โดยการใช้กิจกรรมเข้าช่วย เช่น การเล่น ร้องเพลง การอ่าน ดูภาพยนตร์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เป็นต้น (อุบลรัตน์ เฟ็งสถิต, 2559)

2. คะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมเท่ากับ 19.28 และ 26.64 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการทดลองการจัดกิจกรรม เท่ากับ 2.23 และ 2.00 โดยระดับคะแนนอยู่ในระดับปานกลางและระดับมากที่สุด ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางสังคมและอารมณ์สูงขึ้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมด้วยการเล่านิทานให้เด็กฟังนั้น ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และจินตนาการไปกับเรื่องราวที่ได้ยินได้ฟังเป็นอย่างดี เพราะในขณะที่ครูเล่าครูจะสอดแทรกเนื้อหาให้เด็กได้พัฒนาความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ไปพร้อม ๆ กัน อีกทั้งวัยเด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้และซึมซับประสบการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กจดจำเนื้อเรื่องในนิทานได้และนำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งแบนดูราอธิบายว่า เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบ ดังนั้นขณะที่เด็กฟังนิทานจากครู เด็กจึงเกิดพฤติกรรมการสังเกต เรียกว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ แบนดูรา ที่อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน แบนดูราจึงเปลี่ยนชื่อทฤษฎีการเรียนรู้ของท่านว่า การเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) แบนดูรา พบว่าสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ด้วยการสังเกต คือ ผู้เรียนจะต้องเลือกสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะ และสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้เรียนจะต้องมีการเข้ารหัส (Encoding) ในความทรงจำระยะยาวได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ผู้เรียนต้องสามารถที่จะ

ประเมินได้ว่าตนเองเรียนแบบได้ดีหรือไม่อย่างไร และจะต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วย (metacognitive) แบบบูรณาการว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นกระบวนการทางการรู้คิดหรือพุทธิปัญญา (Cognitive Processes) ดังนั้นเด็กที่ได้ฟังเรื่องราวจากนิทานที่ครูเล่าจึงต้องการเรียนแบบพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ตามตัวละครในเรื่อง เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อกันและกัน ดังนั้นเด็กที่ได้ฟังนิทานจากครูจึงมีความฉลาดทางสังคมเพิ่มสูงขึ้น (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอริญญา กุฎจอมศรี ได้ศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ร้องเพลง (Singing) ขั้นที่ 2 กระตุ้นความรู้ (Motivation) ขั้นที่ 3 ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ขั้นที่ 4 เรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) และขั้นที่ 5 ประเมินผล (Evaluation) ซึ่งพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMILE มีพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มเด็กที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (อริญญา กุฎจอมศรี, 2557)

3. เมื่อการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม พบว่า หลังการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ให้กับเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ 7.36 คะแนน และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางสังคมและอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เด็กเกิดพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ กล่าวคือ เด็กฟังนิทานที่ครูเล่าอย่างมีความสุข อารมณ์ดี และเกิดพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีทางอารมณ์ของออสซูเบล (Ausubel) การแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์นั้นมีพัฒนาการตามระดับอายุเช่นกัน อารมณ์แต่ละชนิดของมนุษย์เกิดขึ้นในวัยต่าง ๆ ของมนุษย์ตามระดับขั้นพัฒนาการ ส่วนความกดดันของอารมณ์จะมากขึ้นเท่าใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ออสซูเบล ได้แบ่งลักษณะอารมณ์ออกเป็น 2 ด้าน คือ อารมณ์ดี (Positive Emotions) และอารมณ์ไม่ดี (Negative Emotions) ซึ่งด้านอารมณ์ดีได้แก่ อารมณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ได้รับรู้ในสิ่งที่เขาปรารถนาจะรับรู้ หรือตรงกับความปรารถนาของเขา ดังนั้นเมื่อครูเล่านิทานให้เด็กฟัง เด็กจึงเกิดอารมณ์ที่ดี เพราะเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วเด็กจะเกิดความรัก สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ร่าเริง แจ่มใส มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อน และยิ้มหัวเราะขณะฟังนิทานจากครู ดังนั้นจึงทำให้ภายหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2553)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี โดยสามารถพัฒนาความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้อยู่ในระดับปานกลางและระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมด้วยชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางสังคมและอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง จากการวิจัยนี้เห็นว่าการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จะทำให้เด็ก ได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกสนาน ขณะเดียวกันการจัดกิจกรรมด้วยการเล่านิทานนั้นสามารถส่งเสริมสติปัญญา ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วเด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น เข้าใจอารมณ์ และเจตนาของผู้อื่นเป็นอย่างดีอันเป็นการมีพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ที่สูงขึ้น ดังนั้นครูผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย จึงควรใส่ใจต่อการเรียนรู้ของเด็ก อาจกำหนดเป้าหมายแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ในการใช้ชุดการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป นอกจากนี้ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำชุดการสอนความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัยไปใช้กับเด็กในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ระดับพัฒนาการใกล้เคียงกับเด็กปฐมวัย เช่น ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนต่อไป และควรมีการศึกษาวิจัยกับตัวแปรอื่น ๆ ทางด้านสังคมและอารมณ์ เช่น การเป็นผู้นำผู้ตาม การรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการรู้ให้การให้อภัยซึ่งกันและกัน เป็นต้น หรือตัวแปรเกี่ยวกับปัญหาด้านพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนุสสทศกรรมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญาพัชร พงษ์ช่างอยู่. (2560). นิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่า. ใน วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาล เด็ก). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผล การศึกษา. (หน่วยที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2553). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟ พรินท์.
- ศิริวรรณ พิริยคุณธร, และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมเด็กวัยเรียนให้เป็นคนดี เก่ง และสุขของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสงขลา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 36(3), 150-171.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรัญญา กุฎจอมศรี. (2557). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE. ใน ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุบลรัตน์ เพ็งสถิต. (2559). จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็ก. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bandura, A . (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall, Inc.
- Erikson, E. H. (1968). Identity: Youth and Crisis. New York: Norton & Company.